

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Financování územní samosprávy – případová studie
města Benešov u Prahy**

Adéla Janatová

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Adéla Janatová

Ekonomika a management

Název práce

Financování územní samosprávy – případová studie města Benešov u Prahy

Název anglicky

Financing of Local Government – Case Study of the City Benešov near Prague

Cíle práce

Bakalářská práce bude věnována oblasti územní samosprávy, konkrétně rozpočtu obce. Cílem práce bude zhodnotit relevanci struktury obecního rozpočtu vybrané obce. Dílčím cílem práce, který má vést k naplnění hlavního cíle, bude popsat strukturu rozpočtu municipality města Benešov. Rozpočet bude dále zhodnocen na základě finanční analýzy.

Metodika

Práce bude pojata jako případová studie. Objektem studia bude město Benešov u Prahy. Subjektem bude rozpočet obce. Práce bude postavena na základě obsahové analýzy dostupných materiálů (zveřejněných sledovanou obcí). Město Benešov u Prahy bude popsáno za použití dat dostupných prostřednictvím Českého statistického úřadu. Rozpočet bude posouzen na základě běžně využívaných metod popsaných v teoretické kapitole bakalářské práce.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Rozpočet obce, územní samospráva, zastupitelstvo obce, likvidita, dluhová služba

Doporučené zdroje informací

PEKOVÁ, J. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer ČR. ISBN 978-80-7357-614-1.

PEKOVÁ, J. Hospodaření a finance územní samosprávy. Praha: ManagementPress, 2004. ISBN 80-7261-086-4.

PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.

Průběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radek Kopřiva, Ph.D

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 7. 9. 2021

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 11. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „Financování územní samosprávy – případová studie města Benešov u Prahy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.11.2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé práce Ing. Radku Kopřivovi, Ph.D., za jeho vedení, cenné rady, připomínky a věnovaný čas. Dále bych ráda poděkovala Městskému úřadu Benešov za poskytnuté informace, které jsem využila při zpracování mé práce.

Financování územní samosprávy – případová studie města Benešov u Prahy

Abstrakt

Tato bakalářská práce se věnuje sektoru veřejné správy, konkrétně hospodaření územní samosprávy. Práce je pojata jako případová studie města Benešov u Prahy v letech 2017–2020. Město Benešov se nachází ve Středočeském kraji v okrese Benešov. Cílem práce je analýza příjmů a výdajů za pomoci finančních ukazatelů a jejich následné zhodnocení.

Práce je tvořena třemi částmi, a to teoretickou, analytickou a poslední – věnovanou výsledkům. Teoretická část je založena na vysvětlení pojmů z oblasti hospodaření obce. Dále se zabývá metodami a ukazateli finanční analýzy, které jsou následně použité v další části práce. Teoretická část vychází z odborných publikací a platné legislativy.

Analytická část je věnována charakteristice města Benešov a analýze hospodaření města. Shromážděná data jsou převzata z účetních výkazů. Jsou zde podrobně rozebrány příjmy a výdaje, které jsou následně rozebírány za pomoci poměrových ukazatelů, jako jsou likvida a zadluženost.

Třetí kapitola obsahuje celkové zhodnocení práce za pomoci získaných poznatků z částí předchozích. Z výsledků finanční analýzy vychází, že město efektivně hospodaří se svými financemi a využívá je pro svůj rozvoj. Silnou stránkou města jsou investice, ale především jejich čerpání z investičních transferů.

Klíčová slova: město, hospodaření obce, rozpočet, analýza, počet obyvatel, zadluženost, rozpočtová odpovědnost

Financing of local government – case study of the City Benešov

Abstract

This bachelor thesis is devoted to the public administration sector, specifically territorial management self-government. The work is conceived as a case study of the city of Benešov near Prague in the years 2017–2020. Benešov is located in the Central Bohemia region in the Benešov district. The aim of the work is the analysis of income and expenses using financial indicators and their subsequent evaluation.

The thesis consists of three parts, namely the theoretical part, the analytical part and the last part, which is dedicated results. The theoretical part is based on the explanation of concepts from the management of the municipality. Further deals with methods and indicators of financial analysis, which are subsequently used in the next part work. The theoretical part is based on professional publications and valid legislation.

The analytical part is devoted to the characteristics of Benešov and the analysis of the economy of this city. The collected data is taken from financial statements. Incomes and expenses, which are subsequently analyzed using ratio indicators such as liquidity and indebtedness.

The third chapter is intended for the overall evaluation of the work with the help of the acquired knowledge from previous parts. The results of the financial analysis show that the city manages its finances efficiently with its finances and uses them for the development of the city. The city's strengths are investments and especially their drawing from investment transfers.

Keywords: city, municipality management, budget, analysis, number of inhabitants, indebtedness, budgetary responsibility

Obsah

1	Úvod	11
2	Cíl práce a metodika	12
2.1	Cíl.....	12
2.2	Metodika	12
3	Teoretická část	13
3.1	Územní samospráva	13
3.2	Obec	13
3.2.1	Dělení obcí.....	13
3.2.2	Působnost obce.....	13
3.2.3	Orgány obce	14
3.2.4	Majetek obce.....	14
3.3	Rozpočet.....	15
3.3.1	Funkce rozpočtu obce	15
3.3.2	Běžný rozpočet	15
3.3.3	Kapitálový rozpočet.....	17
3.4	Rozpočtový výhled	17
3.5	Rozpočtový proces	18
3.5.1	Zásady uplatňující se v rozpočtovém procesu	18
3.6	Rozpočtová skladba.....	19
3.6.1	Zásady rozpočtové skladby	19
3.7	Příjmy	19
3.7.1	Daňové příjmy	20
3.7.2	Místní poplatky	21
3.7.3	Nedaňové příjmy	21
3.7.4	Dotace	22
3.7.5	Návratné příjmy	22
3.8	Výdaje.....	22
3.9	Zadluženost obcí	23
3.10	Finanční analýza	24
3.11	Metody finanční analýzy	24
3.12	Ukazatele finanční analýzy.....	25
3.13	Rešerše k teoretické části.....	29
4	Analytická část	30

4.1	Město Benešov u Prahy	30
4.2	Analýza hospodaření dané obce	35
4.2.1	Příjmová stránka rozpočtu obce	35
4.2.2	Výdajová stránka rozpočtu obce	36
4.3	Analýza hospodaření dané obce za pomoci finančních ukazatelů.....	40
4.3.1	Saldo příjmů a výdajů	40
4.3.2	Ukazatele likvidity	41
4.3.3	Ukazatelé zadluženosti.....	42
4.3.4	Pravidlo rozpočtové odpovědnosti	43
5	Výsledky a diskuse.....	44
6	Závěr	47
7	Seznam použitých zdrojů.....	49
8	Seznam tabulek a grafů.....	51
8.1	Seznam tabulek	51
8.2	Seznam grafů.....	51

1 Úvod

Ústavní zákon č. 1/1993 stanovuje obec základní jednotkou územní samosprávy. Obec je definována jako společenství občanů na územním celku vymezeném hranicí území obce, je to veřejnoprávní korporace, která může vlastnit majetek a samostatně s ním nakládat. Její povinností je, aby se s majetkem obce hospodařilo účelně, a je povinna o majetek pečovat a rozvíjet ho.

Hlavním úkolem územní samosprávy je uspokojování potřeb obyvatel. Ve veřejném sektoru je kladen důraz na cíle společenské, zatímco u soukromých podniků je hlavním cílem maximalizovat zisk. Obec disponuje svým rozpočtem a občany by mělo zajímat, jakým způsobem se s financemi nakládá. Bakalářská práce se bude věnovat právě problematice rozpočtu.

Bakalářská práce je zaměřena na hospodaření města Benešov u Prahy v letech 2017–2020. Cílem je zhodnocení finanční kondice města za pomoci finanční analýzy. Práce je tvořena ze tří částí, a to teoretické, analytické a závěrečné, kde budou shrnuty výsledky a návrhy na zlepšení.

Teoretická část se věnuje definici pojmů z oblasti územní samosprávy, rozpočtu obce, jeho sestavením, funkcemi a zásadami. Budou zde rozebrány příjmy a výdaje obce. Další část se zaměří na metody a ukazatele finanční analýzy. Teoretická část vychází z odborných publikací a právních předpisů.

V analytické části se čtenář seznámí s městem Benešov u Prahy, budou zde uvedeny některé demografické údaje a bude popsána organizační struktura. Obsahová analýza rozpočtu rozebere podrobně příjmovou a výdajovou stránku města. Za pomoci finančních ukazatelů, jako jsou likvidita, zadluženost nebo saldo příjmů a výdajů bude provedena finanční analýza. Hlavním zdrojem dat analytické části budou účetní výkazy města Benešov u Prahy.

V poslední části práce budou shromážděny výsledky z analytické části, jež budou porovnány s optimálními hodnotami. Bude zde posouzeno, jak efektivně město nakládá se svými financemi a jestli se správně stará o svůj majetek a dále ho rozvíjí. Důležitým ukazatelem pro posouzení finančního zdraví obce bude celková zadluženost. V této části bude také prostor pro případné návrhy na zlepšení hospodaření.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl

Hlavním cílem bakalářské práce je posouzení a následné zhodnocení finančního hospodaření města Benešov u Prahy v letech 2017 až 2020. Dílčí cíl je stanoven jako charakteristika struktury rozpočtu města Benešov. Pro posouzení podoby rozpočtu je použita analýza příjmů a výdajů, která stanoví, o jaký rozpočet se jedná. Finanční analýza je provedena za pomoci vybraných poměrových ukazatelů, které jsou například likvidita, zadluženost a saldo rozpočtu.

2.2 Metodika

Práce je pojata jako případová studie města Benešov u Prahy. Zhodnocení rozpočtu obce řeší metoda finanční analýzy. Teoretická část vychází z prostudování odborné literatury týkající se územní samosprávy nebo z platné legislativy. V analytické části jsou hlavním zdrojem dat účetní výkazy města, informace z Českého statistického úřadu a informačního portálu MONITOR. Hlavními daty této práce představují příjmy a výdaje města Benešov. Příjmy města jsou rozdělena dle druhů a následně podrobně rozebrány. Z ekonomického hlediska jsou výdaje města rozděleny na běžné a kapitálové. Pro porovnání příjmů a výdajů je využito saldo rozpočtu. Z výsledků salda rozpočtu lze stanovit o jaký rozpočet se jedná, jestli je přebytkový, vyrovnaný nebo schodkový. Dalším způsobem pro posouzení rozpočtu je prostřednictvím finančních metod popsaných v teoretické části. Jedná se především o výpočty poměrových ukazatelů finanční analýzy. Potřebná data k výpočtům ukazatelů jsou čerpána z rozvahy a výkazu zisku a ztrát.

3 Teoretická část

3.1 Územní samospráva

Územní samospráva je forma veřejné moci a veřejné správy, jejíž pomocí je realizováno právo občanů na vlastní samosprávu (Peková, 2011). V České republice existuje dvoustupňový systém územní správy. Dle Ústavy ČR je základní jednotkou územní samosprávy obec, druhým stupněm jsou kraje, což jsou vyšší územní správní celky.

3.2 Obec

Obec je společenství občanů na územním celku vymezeném hranicemi. Je definována jako veřejnoprávní korporace, která vlastní majetek a s ním i hospodaří, má vlastní finanční prostředky a vytváří si svůj vlastní rozpočet. V právních vztazích vystupuje svým jménem. Obec, která splňuje stanovená kritéria, může nést označení město (Provazníková, 2015).

Tabulka 1 – Počet obcí v České republice v letech 1990–2017

Rok	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Počet obcí	4 100	5 768	6 097	6 196	6 230	6 232	6 233	6 234	6 242	6 244	6 251	6 258	6 254	6 249
Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet obcí	6 249	6 248	6 248	6 249	6 249	6 249	6 250	6 251	6 251	6 253	6 253	6 253	6 258	6 258

Zdroj: Český statistický úřad (2021)

3.2.1 Dělení obcí

Dle zákona o obcích se rozlišují základní druhy obcí. Základní jednotkou je obec, která není městem. Název město může nést obec, která má alespoň 3 000 obyvatel. Samostatná skupina je pro obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností. Městys je zvláštní status pro obce, který významně stojí mezi městem a vsí. Další skupinou jsou statutární města, ta se mohou dále členit na městské obvody nebo části, které mají své vlastní samosprávné orgány. Pouze Praze přísluší status hlavního města (Česko, 2000a).

3.2.2 Působnost obce

Působnost je oblast činnosti subjektu veřejné správy v rámci úpravy určitých společenských vztahů na určitém místě vůči určitému okruhu osob a v určitém čase (Koudelka, 2007).

Působnost obcí se dělí na samostatnou a přenesenou. Samostatná působnost má za následek decentralizaci veřejné správy. Zahrnuje spravování záležitostí, jež jsou v zájmu

obce a jejich občanů. Do samostatné působnosti podle zákona o obcích patří hospodaření obce, vydávání komunálních dluhopisů, program rozvoje územního obvodu, rozpočet obce, závěrečný účet obce, trvalé a dočasné peněžní fondy obce, vydávání obecně závazných vyhlášek, místní referendum a další.

Přenesená působnost nastává, pokud zákon svěřá obci výkon státní správy: Pak je územní obec obvodem a jeho orgány musí zabezpečit úkoly v přenesené působnosti. Mezi přenesenou působnost dle zákona řadíme územně plánovací dokumentaci, zřizování a správu škol, zřizování jednotky dobrovolných hasičů, ochranu před alkoholismem, místní poplatky a ochranu veřejného zdraví atd.

Dle míry přenesení státní správy rozlišujeme následující obce: obec, obec s matričním úřadem, obec se stavebním úřadem, obec s pověřeným obecním úřadem a obec s rozšířenou působností (Česko, 2002a).

3.2.3 Orgány obce

Starosta zastupuje obec navenek a je odpovědný za výkon své funkce zastupitelstvu, a místostarostovi. Místostarosta zastupuje starostu po dobu jeho nepřítomnosti. Starosta je volen zastupitelstvem z jeho řad. Starosta není statutárním orgánem, a proto jeho úkony musí projít schválením zastupitelstva nebo rady, jinak by byly neplatné (Balík, 2009).

Zastupitelstvo je orgán, který samostatně spravuje obec. Počet členů zastupitelstva se odvíjí od počtu obyvatelstva v dané obci a také od velikosti územního obvodu. Zřizuje své iniciativní a kontrolní výbory, mezi povinné výbory obce patří finanční a kontrolní výbor. Zastupitel má povinnost účastnit se zasedání zastupitelstva, plnit úkoly, které mu orgán uloží, a hájit zájmy občanů obce (Balík, 2009).

Rada obce je výkonným orgánem obce odpovědným zastupitelstvu. Tvoří ji starosta a zvolení zastupitelé. Počet členů musí být lichý a je v rozmezí 5–11 členů. Rada obce má oprávnění zřídit iniciativní a poradní komise.

Dalším orgánem obce je městský úřad. V jeho čele stojí starosta, dále je tvořen místostarostou, tajemníkem a zaměstnanci obecního úřadu (Provazníková, 2015).

3.2.4 Majetek obce

Obec je povinna využívat účelně a hospodárně svůj majetek v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákona. Snaží se o zachování a rozvoj svého majetku. Majetek obce by měl být chráněn před zničením, poškozením, odcizením nebo zneužitím (Česko, 2000a).

3.3 Rozpočet

Územní rozpočet je jedním z nejdůležitějších nástrojů, který slouží k financování samosprávy (Peková, 2011). Na optimální přiřazení příjmů a výdajů územní samosprávy je kladen velký důraz, protože to do značné míry ovlivňuje míru samofinancování.

V České republice se sestavuje dvojí rozpočet, a to běžný a kapitálový, aby bylo odděleno běžné hospodaření od investičního. Rozpočet obce je sestavován zastupitelstvem na rozpočtové období, což je jeden kalendářní rok.

3.3.1 Funkce rozpočtu obce

Alokační funkce: Prostřednictvím finančních prostředků v rozpočtu obce se financují potřeby obce a zajištění veřejných statků.

Redistribuční funkce: Přerozdělováním části finančních prostředků rozpočtu z regionu do obcí napomáhá k rovnoměrnému a ekonomickému i sociálnímu rozvoji v obcích.

Stabilizační funkce: Na daném území roste ekonomický potenciál a s ním i kvalita života (Vojtíšková, 2018).

3.3.2 Běžný rozpočet

Běžný (neboli provozní) rozpočet je tvořen z běžných příjmů a výdajů, které se vztahují k danému roku. Tento rozpočet může být sestaven jako přebytkový, vyrovnaný nebo deficitní. Vyrovnaný deficit nastává, když se příjmy rovnají výdajům. To znamená, že obec je schopna svými běžnými příjmy krýt pouze běžné výdaje. U deficitního rozpočtu jsou výdaje vyšší než příjmy. To o obci říká, že již není schopna svými provozními příjmy financovat provozní výdaje, což má za následek úhradu schodku běžného účtu prostřednictvím kapitálového účtu.

Tabulka 2 – Schéma běžného rozpočtu

Příjmy	Výdaje
<p>Daňové:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Svěřené daně ○ Sdílené daně ○ Místní daně ○ Správní poplatky 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Všeobecné veřejné služby ○ Veřejný pořádek ○ Vzdělání ○ Péče o zdraví ○ Bydlení ○ Komunální služby
<p>Nedaňové:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Uživatelské poplatky za služby, příjmy z pronájmu majetku ○ Příjmy z pronájmu majetku ○ Příjmy od vlastních neziskových organizací ○ Zisk z podnikání 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Na podnikání ○ Placené úroky
<p>Přijaté transfery:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Běžné dotace ze státního rozpočtu ○ Běžné dotace ze státních fondů ○ Od územních rozpočtů 	

Zdroj: vlastní zpracování, Provazníková (2015)

3.3.3 Kapitálový rozpočet

Do kapitálového rozpočtu spadají příjmy a výdaje přesahující období jednoho roku, které se vážou na financování investic. Obvykle jsou jednorázové a neopakovatelné. Kapitálový rozpočet může mít podobu vyrovnaného, deficitního nebo přebytkového rozpočtu.

Tabulka 3 – Schéma kapitálového rozpočtu

Příjmy	Výdaje
<ul style="list-style-type: none">○ Z prodeje majetku○ Kapitálové přijaté dotace z rozpočtové soustavy○ Příjmy z půjček○ Příjmy z emise vlastních obligací○ Přebytek běžného rozpočtu○ Dary	<ul style="list-style-type: none">○ Na investice○ Kapitálové dotace jiným rozpočtům○ Na nákup obligací, akcií○ Poskytované střednědobé a dlouhodobé půjčky○ Splátky dříve přijatých půjček○ Krytí deficitu běžného rozpočtu

Zdroj: vlastní zpracování, Provazníková (2015)

3.4 Rozpočtový výhled

V posledních letech se klade stále větší důraz na sestavování rozpočtového výhledu, od roku 2001 má obec povinnost sestavovat i rozpočtový výhled spolu s rozpočtem. Napomáhá k plánování střednědobých finančně náročných investic v lokálním veřejném sektoru, na které je doporučeno používat návratné prostředky. Cílem je vytvořit reálný rozpočtový výhled ve vztahu k umořovacímu plánu. Nejčastější problémy při sestavování výhledu představuje schopnost odhadnout příjmy a výdaje, ty jsou závislé na vývoji ekonomických ukazatelů, jako jsou např. míra nezaměstnanosti a míra inflace (Peková, 2011). Společně s rozpočtem obec schvaluje i rozpočtový výhled, který je na 2 až 5 let. Z něj vychází rozpočet obce (Netolický, 2008).

3.5 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces je upraven právními předpisy, mezi něž patří zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, zákon o státním rozpočtu a zákon č. 128/2000 Sb., o obcích.

Je to souhrn činností, které jsou nutné k řízení hospodaření územního samosprávného celku v daném období. V České republice se rozpočet sestavuje na jeden kalendářní rok, ale rozpočtový proces je delší, a to obvykle v rozmezí 1,5 až 2 roky. Výkonný orgán obce (finanční odbor) sestavuje návrh rozpočtu a shromažďuje k němu potřebné podklady (Provazníková, 2015). Pokud se návrh rozpočtu nepodaří schválit do začátku rozpočtového období, pak se hospodaří podle tzv. rozpočtového provizoria do té doby, než bude rozpočet schválen.

Rozpočtový proces má několik fází. První fáze je analýza minulosti a stanovení priorit pro rozpočtové období. Na základě těchto informací se sestaví návrh rozpočtu, který musí projít schválením, a průběžně se kontroluje jeho plnění. Následuje závěrečný účet, který slouží jako přehled plnění rozpočtu a také musí projít následnou kontrolou. Poslední fázi představuje aktualizace programu rozvoje a rozpočtového výhledu.

3.5.1 Zásady uplatňující se v rozpočtovém procesu

Zásada každoročního sestavování a schvalování rozpočtu. Hospodaření podle ročního rozpočtu je povinné, zahrnují se sem pouze příjmy přijaté a výdaje čerpané v kalendářním roce.

Zásada reálnosti a pravdivosti rozpočtu je založena na kvalitě rozpočtu. Odvíjí se od reálnosti jeho splnění.

Zásada úplnosti a jednotnosti rozpočtu.

Zásada dlouhodobé vyrovnanosti rozpočtu. Výdaje by měly odpovídat příjmům, aby nedocházelo ke schodkovému rozpočtu, který by se následně musel řešit uhrazením částky z přebytku z minulých let nebo půjčkou či úvěrem.

Zásada publicity má za úkol informovat veřejnost o rozpočtovém hospodaření s veřejnými financemi. Veřejnost by měla mít možnost se vyjádřit k hospodaření obce.

Zásada účelovosti dbá na to, aby rozpočtové prostředky byly použity pouze k účelům, ke kterým byly určeny podle rozpočtové skladby.

Poslední zásada klade důraz na *efektivní a hospodárné* využití prostředků rozpočtu (Netolický, 2008).

3.6 Rozpočtová skladba

Dle vyhlášky Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, je rozpočtová skladba základním třídícím standardem pro peněžní operace.

Rozpočty obcí můžeme třídit dle hledisek třídění příjmů a výdajů.

Odpovědnostní třídění, dříve organizační, je odrazem institucionálního pojetí rozpočtu. Toto hledisko je ale v České republice nepovinné.

Druhé třídění příjmů a výdajů slouží především k propojení s účetnictvím. Je základním systémem třídění, peněžní operace jsou tříděny na jednotlivé položky podle kritérií. Tato kritéria jsou: inkaso x platba, návratná x nenávratná, běžná x kapitálová, domácí x zahraniční, povinná x dobrovolná, rozpočtová politika x řízení likvidity (Peková, 2011).

Odvětvové třídění je na základě účelu použití finančních prostředků. Třídí jen nenávratné výdajové operace a u územních rozpočtů také některé nedaňové a kapitálové příjmy. Třídí se do šesti skupin: zemědělství a lesní hospodářství, průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, služby pro obyvatelstvo, sociální věci a politika zaměstnanosti, bezpečnost státu a právní ochrana, všeobecná veřejná správa a služby.

Konsolidační hledisko zajišťuje odstranění dvojílosti, které vyplývají z dotačních finančních vazeb v rozpočtové soustavě.

3.6.1 Zásady rozpočtové skladby

Každá položka má na všech úrovních jednoznačnou identifikaci. Pro jednotlivé úrovně veřejných rozpočtů je závazné třídění položek. Je zde důležitá stabilita, nápomocná při provádění následné analýzy. Měla by být jasně a srozumitelně definována pravidla třídění. Poslední zásada je kompatibilita s Evropskou unií (Vojtíšková, 2018).

3.7 Příjmy

První skupinu příjmů tvoří nenávratné příjmy. Patří sem příjmy daňové, transfery a dotace a nedaňové příjmy.

Druhá skupina je tvořena návratnými příjmy, kam spadají úvěry či půjčky.

3.7.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy, které plynou do rozpočtu obcí a krajů, se řídí zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Jedná se o finance vybrané především ze sdílených daní, konkrétně to jsou daně z přidané hodnoty, daně z příjmů fyzických a právnických osob. Druhou část výnosů do rozpočtů obcí a krajů tvoří svěřené daně (daň z nemovitých věcí).

Podíl konkrétní obce na sdílených daních je obsažen ve vyhlášce, jež je každoročně vydávána Ministerstvem financí. Předpokládaný daňový výnos jednotlivých obcí se zveřejňuje na stránkách Svazu měst a obcí ČR, kde najdeme i kalkulačku rozpočtového určení obcí.

Tabulka 4 – Schéma rozpočtového určení daní od 1. 1. 2022

DPH		Daň z příjmů fyzických osob vybírání srážkou dle zvláštní sazby	
Obce	25,84 %	Obce	25,84 %
Kraje	9,78 %	Kraje	9,78 %
SR	64,38 %	SR	64,38 %
Daň z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti		Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti	
Obce	25,84 %	Obec	25,84 % a 1,5 %
Kraje	9,78 %	Kraje	9,78 %
SR	64,38 %	SR	62,88 %
Daň z příjmů právnických osob včetně daně z příjmů PO vybírané srážkou dle zvláštní sazby bez daně placené obcemi a kraji		Daň z příjmů právnických osob placené obcemi a kraji, bez daně z příjmů právnických osob vybírané srážkou dle zvláštní sazby	
Obce	25,84 %	100 %	100 %
Kraje	9,78 %	daně placené kraji	daně placené obci
SR	64,38 %		

Daň z nemovitých věcí
100 % obce

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo financí ČR (2022b)

Procentuální podíl jednotlivé obce můžeme také vypočítat pomocí součtu následujících ukazatelů:

- poměru započtené výměry katastrálních území obce k celkově započtené výměře katastrálních území všech obcí, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,03;
- poměru počtu obyvatel obce k počtu obyvatel všech obcí vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,10;
- poměru počtu dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí k počtu těchto dětí a žáků za všechny obce, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,09;
- poměru násobku postupných přechodů.

3.7.2 Místní poplatky

Jsou obdobou místních daní, oprávněně je mohou vybírat jen obce, a to dle zákona o místních poplatcích.

Jedná se o poplatky: poplatek ze psů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, poplatek z ubytovací kapacity, poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst, poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj, poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Maximální výši poplatků stanovuje stát, ale obec rozhoduje o jeho výši či zda se poplatek vůbec bude vybírat.

3.7.3 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy tvoří znatelně menší část příjmů, u obce tyto příjmy představují 9 % z celkového rozpočtu. Jsou tvořeny příjmy z hospodářské činnosti zřizovacích organizací, příjmy z výsledků vlastní hospodářské činnosti, z pronájmu majetku, z darů, vybraných pokut atd.

Jen malý podíl na rozpočtu mají kapitálové příjmy, tzn. příjmy získané prodejem majetku, úvěrem nebo také emisí komunálních obligací.

3.7.4 Dotace

Příspěvek na výkon státní správy – obce

Tento příspěvek se hradí ze státního rozpočtu, není zde předepsán účel čerpání, ale měl by být využit k plnění úkolů v přenesené působnosti obce. Výše této dotace závisí na rozsahu přenesené působnosti obce a počtu trvale zde bydlících obyvatel.

Obcím jsou poskytovány účelové dotace na dávky státní sociální podpory.

Mezi další dotace patří: dotace na sociální péči, dotace na sociální služby, dotace pro domovy důchodců, dotace pro ústavy sociální péče, dotace na školství, dotace pro vybraná zdravotnická zařízení (Peková, 2011).

3.7.5 Návrtné příjmy

Návrtné příjmy slouží především jako zdroj financování obce pro financování dlouhodobých investic. Půjčky a úvěry jsou považovány za nejlepší způsob financování kapitálových výdajů, a to z důvodu, že mohou generovat příjmy z prodeje služeb. Územní samospráva dostává úvěry od komerčních bank nebo institucí. Mezi návrtné příjmy dále řadíme emise komunálních obligací nebo akcií, ale zde je problém s vysokými poplatky především v případě malých emisí. Další možností jsou návrtné půjčky a finanční výpomoc od jiných subjektů.

3.8 Výdaje

Výdaje územní samosprávy členíme podle několika hledisek, např. podle ekonomického hlediska, rozpočtové skladby, infrastruktury, funkcí veřejných financí nebo podle rozpočtového plánování.

Do ekonomického hlediska spadají běžné a kapitálové výdaje. Z běžných výdajů se financují platy zaměstnanců, nákup materiálu, vody, paliv a energie, nákup služeb a sociální dávky. Na financování dlouhodobých investic slouží kapitálové výdaje.

Hledisko rozpočtové skladby člení podrobněji běžné a kapitálové výdaje dle rozpočtové skladby. Druhé členění se třídí na běžné výdaje (třída 5) a na kapitálové výdaje (třída 6). Strukturu výdajů můžeme také členit podle odvětvových tříd. Obsahuje 6 skupin, a to zemědělství, lesní hospodářství a rybnářství, průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, služby pro obyvatelstvo, sociální věci a politiku zaměstnanosti, bezpečnost státu a právní ochranu a všeobecnou veřejnou správu a služby.

Hledisko, které zahrnuje výdaje na infrastrukturu, má 2 stránky, ekonomickou a sociální. Výdaje na ekonomickou infrastrukturu jsou určeny především na výrobu. Patří sem výdaje na výstavbu a údržbu veřejných komunikací, veřejných prostranství, parků, vodovodů, kanalizací, veřejného osvětlení, komunálních bytů atd. Výdaje na sociální infrastrukturu tvoří výdaje na vzdělání a péči o zdraví, na sociální peněžní transfery, výdaje na provoz sociálního zařízení.

Z hlediska funkce veřejných financí dělíme výdaje na alokační, redistribuční a stabilizační činnosti. Do alokační činnosti spadají výdaje na nákup služeb, výdaje na uhrazení případné ztráty vlastních podniků, u kterých je obec zakladatelem. Stabilizační činnost obec provádí prostřednictvím nákupu statků a služeb, které mají vliv na poptávku po pracovních místech. Redistribuční činnost představuje peněžní transfery obyvatelstvu, např. nenárokové sociální dávky, dotace a příspěvky na nájemné a různé kompenzace.

Hledisko rozpočtového plánování se dělí na plánované a neplánované výdaje. Velká většina plánovaných výdajů jsou běžné výdaje. Do neplánovaných výdajů řadíme např. výdaje na odstranění škod způsobených povodněmi nebo sankční výdaje (Provazníková, 2015).

3.9 Zadluženost obcí

Zadluženost obcí je způsobena tím, že obec může samostatně nakládat s finančním i nemovitým majetkem za účelem rozvoje obce.

Velikost celkového dluhu obcí v ČR znázorňuje tabulka č. 5. Jak v ní můžeme vidět, celkový dluh obcí stagnuje.

Na základě usnesení vlády ze dne 12. listopadu 2008 se používá na sledování zadluženosti a hospodaření obcí výpočet soustavy informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU). Tato metoda se vztahuje na obce a jimi zřízené příspěvkové organizace.

V roce 2017 vešel v platnost zákon o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Tento zákon je postaven na tzv. zkratce dluhová brzda. Ta stanovuje, že zadluženost obce nesmí překročit 60 % (počítáno průměrně za poslední 4 roky). Jestliže se tak stane, obec musí svou zadluženost snížit příští rok o 5 % ročně. Pokud obec ani toto nesplní, pak musí stát přikročít k sankcím. Ministerstvo financí vytvořilo portál MONITOR, který umožňuje veřejnosti volný přístup k rozpočtovým a účetním informacím.

Tabulka 5 – Vývoj celkové zadluženosti obcí (v mld. Kč)

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celková zadluženost obcí v ČR	82,4	90	92,2	88,9	86,9	71,9	69	68,6	70	71,1

Zdroj: Ministerstvo financí (2022)

3.10 Finanční analýza

Finanční analýza je nástrojem finančního řízení pro každou organizaci bez rozdílu právní formy. Identifikuje silné a slabé stránky hospodaření a následně napomáhá ke správnému rozhodování. Správná finanční analýza vede k finanční strategii pro další období.

V případě finanční analýzy územní samosprávy není hlavním cílem maximalizace zisku, ale především samofinancování.

Finanční analýza čerpá údaje z finančního účetnictví a účetních výkazů. Mezi účetní výkazy řadíme rozvahu, výkaz zisku a ztrát a přehled o peněžních tocích (cash flow). Mezi další zdroje patří výroční zpráva, firemní statistiky, přílohy účetní uzávěrky, přehled o změnách vlastního kapitálu atd.

3.11 Metody finanční analýzy

Mezi základní metody finanční analýzy patří:

- **Analýza absolutních ukazatelů**, která se zaměřuje na finanční a majetkovou strukturu. Ukazatelé vycházejí přímo z účetních výkazů a jsou porovnávány s daty z minulého účetního roku. Lze ji dělit na horizontální (analýza trendů) a vertikální analýzu (procentní rozbor dílčích hodnot rozvahy) (Máče, 2005).

Horizontální analýza zjišťuje změnu určité položky v účetním výkazu oproti minulému roku. Položky se porovnávají s minulými roky po řádcích (horizontálně).

Vertikální analýza zjišťuje procentní podíly jednotlivých položek aktiv na celkových aktivech. Analýza nás tedy informuje, do jakých aktiv účetní jednotka investovala. Výsledky můžeme srovnat s bilančními pravidly.

- **Analýza tokových ukazatelů**

Analyzuje výnosy, náklady, zisky a cash flow.

- **Analýza rozdílových ukazatelů** určuje čistý pracovní kapitál. Pracovní kapitál představuje část volných prostředků, která zůstane po úhradě krátkodobých závazků. Čím větší je pracovní kapitál, tím je i vyšší schopnost hradit závazky. Může být kladný, nulový nebo záporný (nestabilita podniku).

- **Analýza poměrových ukazatelů** se dělí na analýzu ukazatelů likvidity, rentability, aktivity, zadluženosti, produktivity atd.

- **Souhrnný ukazatel hospodaření**

Souhrnné vyjádření finančního zdraví podniku (Knápková a kol., 2017).

3.12 Ukazatele finanční analýzy

V případě finanční analýzy obce patří mezi nejvýznamnější ukazatele saldo rozpočtu, ukazatel zadluženosti, ukazatel aktivity a ukazatel likvidity.

Ukazatele salda rozpočtu

Ukazatele salda rozpočtu dále dělíme na celkové saldo rozpočtu, saldo provozního rozpočtu a index provozních úspor. Celkové saldo rozpočtu vyjadřuje rozdíl mezi celkovými příjmy a celkovými výdaji v určitém roce. Saldo provozního rozpočtu je vztah mezi běžnými příjmy a běžnými výdaji. Vždy by měl vycházet kladně. Index provozních úspor představuje využitelnost provozních prostředků, jde o poměr salda provozního rozpočtu k běžným příjmům.

Likvidita

Likvidita vyjadřuje schopnost obce hradit své krátkodobé závazky financemi.

- První stupeň je okamžitá likvidita (peněžní). Ta podává informace, jak je schopna obec pokrýt krátkodobé závazky finančním majetkem. Doporučené hodnoty likvidity 1. stupně jsou v rozmezí 0,2–0,8 (Gurčík, 2018), 0,2–0,5 uvádí (Vochozka, 2011).

$$\frac{\text{krátkodobý finanční majetek} + \text{peněžní prostředky}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

- Likvidita 2. stupně ukazuje schopnost hradit krátkodobé závazky po přeměně krátkodobých pohledávek a finančního majetku na peníze. Ideální hodnota likvidity 2. stupně je 1–1,5 (Gurčík, 2018), stejnou hodnotu uvádí i Scholleová (2012).

$$\frac{\text{krátkodobý finanční majetek} + \text{peněžní prostředky} + \text{krátkodobé pohledávky}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

- Likvidita 3. stupně vyjadřuje, kolikrát je možné uhradit krátkodobé závazky, když zpeněžíme krátkodobý majetek. Čím vyšší je hodnota, tím menší je riziko neschopnosti splácet. Optimální hodnota likvidity 3. stupně je 2 (Gurčík, 2018).

$$\frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

Rentabilita

Rentabilita je ukazatel výnosnosti, a proto je zde snaha o maximalizaci (Gurčík, 2018). Rentabilita obecně udává, kolik Kč zisku připadá na 1 vloženou korunu dané položky. Mezi základní ukazatele rentability patří rentabilita celkového kapitálu, celkových aktiv, vlastního kapitálu a tržeb.

- Rentabilita celkového kapitálu (ROA)
- Měří celkovou výdělečnou schopnost. Poměruje zisk s celkovými náklady a nebere ohled na to, zda jsou aktiva financována z vlastních nebo cizích zdrojů (Máče, 2005).

$$ROA = \frac{EBIT}{\text{aktiva}}$$

kde EBIT je zisk před úroky a zdaněním

- Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)

Vyjadřuje, jak byl výnosný kapitál, který do účetní jednotky vložil akcionář.

$$ROE = \frac{EAT}{\text{vlastní kapitál}}$$

kde EAT je čistý zisk po zdanění

- Rentabilita tržeb (ROS)

Poměřuje zisk s celkovými tržbami.

$$ROS = \frac{\text{čistý zisk}}{\text{tržby}}$$

Zadluženost

Zadluženost účetní jednotky chápeme jako míru financování svých aktiv jak z vlastních, tak i z cizích zdrojů.

- Koeficient věřitelského rizika říká, z jaké části je podnik financovaný cizími zdroji. Optimální hodnotu kolem 50 % uvádí Gurčík, 30–60 % uvádí Knápková a kol.

$$\frac{\text{cizí zdroje}}{\text{aktiva}} \times 100 (\%)$$

- Koeficient samofinancování uvádí, jak moc je podnik financovaný tzv. z vlastní kapsy. Optimální hodnota podle Gurčíka je 50 %, Růčková a kol. uvádí hodnotu v rozmezí 40–70 %. Součet těchto koeficientů musí dát 100 %.

$$\frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{aktiva}} \times 100 (\%)$$

- Úrokové krytí vyjadřuje, kolikrát může podnik hradit nákladové úroky ze svého zisku. Ideální jsou hodnoty kolem 3 (Scholleová, 2012), hodnoty pod 2,5 jsou rizikové.

$$\frac{EBIT}{\text{úroky}}$$

Ukazatelé aktivity

Ukazatelé aktivity nás informují o efektivitě hospodaření účetní jednotky se svými aktivy. Můžeme je vyjádřit ve dvou formách, buď jako ukazatele počtu obrátek, nebo jako ukazatelé doby obratu.

- Obrat celkových aktiv

Obrat aktiv vypovídá o tom, kolikrát se za stanovený časový interval obrátí aktiva. Zde platí, že čím vyšší je hodnota, tím vychází výsledek hospodaření lépe.

$$\frac{\text{roční tržby}}{\text{aktiva}}$$

- Doba obratu zásob

Představuje dobu, která uplyne mezi nákupem materiálu a prodejem výrobku.

Vyjadřuje se ve dnech a je zde snaha o snižování hodnoty ukazatele.

$$\frac{\textit{zásoby}}{\textit{denní tržby}}$$

- Doba obratu závazků

Jedná se o dobu, která uplyne mezi nákupem zásob a platbou za tento nákup.

$$\frac{\textit{závazky}}{\textit{denní tržby}}$$

- Doba obratu pohledávek

Ukazuje, za jakou dobu jsou pohledávky v průměru spláceny. Je zde snaha o co nejkratší dobu.

$$\frac{\textit{pohledávky}}{\textit{denní tržby}}$$

3.13 Rešerše k teoretické části

První kapitoly teoretické části se zabývají vysvětlením pojmů týkajících se územní samosprávy. Podkladem pro vypracování této části byly zákonné předpisy a publikace autorů. Základní zákon, z něhož jsem vycházela, je zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích. Tento zákon definuje obec, rozděluje obce dle působnosti, stanovuje jejich povinnosti a určuje jejich orgány. Další použité zákony jsou: zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem, zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní.

Velmi přínosná pro mě byla kniha *Financování měst, obcí, a regionů* od autorky R. Provazníkové. Tato odborná publikace se věnuje struktuře územní samosprávy, rozpočtovému procesu, rozpočtové skladbě a rozebírá výdajovou a příjmovou stránku obce. Podobnou problematiku řeší J. Peková ve své publikaci *Finance územní samosprávy – Teorie a praxe v ČR*. Tato kniha vykládá finanční systém územní samosprávy, rozpočtové plánování a strukturu příjmů a výdajů územního rozpočtu. Mezi další autory, kteří se věnují tomuto tématu, řadím Z. Koudelku a S. Balíka.

Ve druhé části teorie se podrobněji zabývám finanční analýzou. Autorů, kteří se věnují této problematice, je mnoho, např. Růčková, Knápková, Máče, avšak jsou zaměřeni spíše na soukromý sektor. Většinu ukazatelů lze přenést i do oblasti veřejné sféry. Hlavním rozdílem je, že v soukromém sektoru je nejdůležitější ziskovost, zatímco ve veřejném sektoru jde o co nejlepší nakládání s možným užítkem pro obyvatelstvo.

4 Analytická část

4.1 Město Benešov u Prahy

Charakteristika

Město Benešov se nachází ve Středočeském kraji necelých čtyřicet kilometrů jihovýchodně od Prahy. Benešov nese status města a je to také největší město okresu Benešov. Díky své výhodné poloze se jeví jako zajímavé turistické místo. Město se rozkládá na necelých 47 kilometrech čtverečních a k 1. 1. 2022 zde žilo 16 448 obyvatel (Český statistický úřad, 2021). Město se skládá ze dvou katastrálních území, Benešova u Prahy a Úročnice, a patnácti místních částí. Benešov je obec s rozšířenou působností a je zde pověřený obecní úřad (Město Benešov, 2022).

Historie

Historie města Benešov sahá až do 11. století, kdy jej Benedikt (Beneš) založil a pojmenoval po sobě. První bylo osídleno místo, kterému se dnes říká Na Karlově. Z roku 1219 pochází první písemná zmínka o Benešově. Na Karlově byl postaven minoritský klášter a jeho majitelem se stal Tobiáš z Benešova. Tobiáš vybudoval i nové sídlo Konopiště. Po vymření Benešoviců převzali město Šternberkové, po nichž má Benešov do dnes znak.

V roce 1420 vpadli do města husité a vypálili mimo jiné i zdejší klášter. Klášter byl poté opraven a v pohusitské době se Benešov zařadil mezi nejvýznamnější města v Čechách. Velkou ránu pro Benešov znamenala třicetiletá válka, kdy bylo město obsazeno Švédy. K dalšímu rozvoji došlo v 18. století, tehdy byla založena piaristická kolej a gymnázium. Velký přínos městu přineslo vybudování železniční trati Praha–České Budějovice.

Benešov proslavil také František Ferdinand d'Este, který je spjat se zámek Konopiště. Za druhé světové války se velká část města musela vystěhovat, protože nacisté zde vybudovali cvičiště (Město Benešov, 2022).

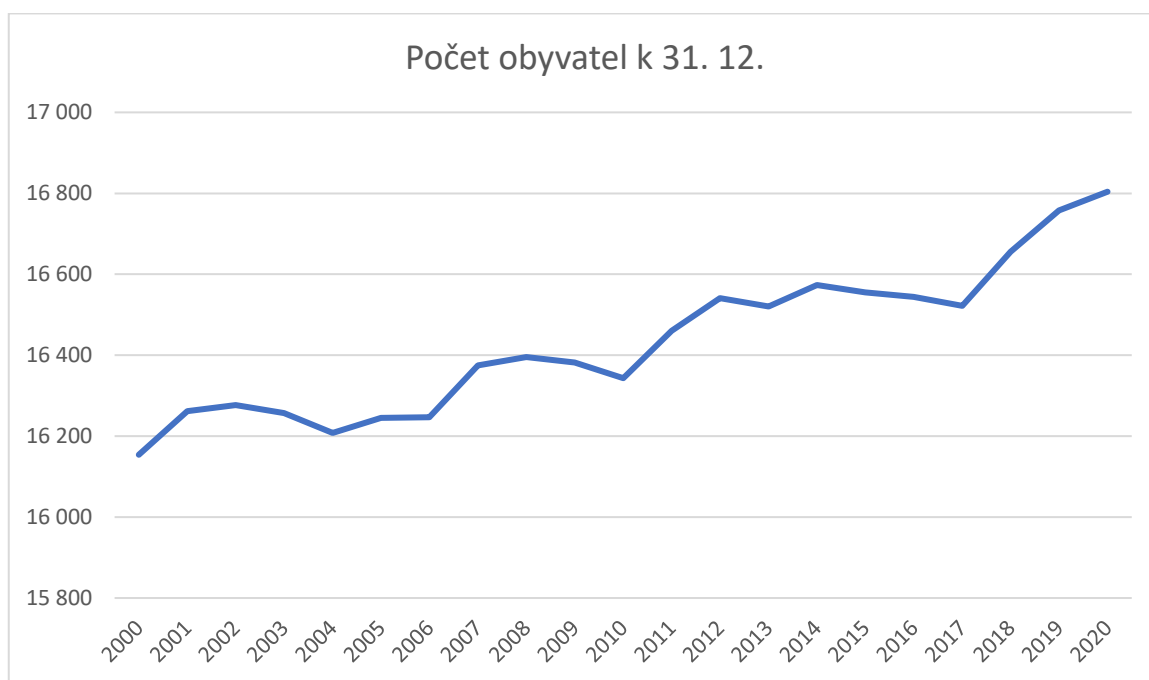
Demografické údaje

V této kapitole jsou krátce uvedeny demografické údaje města Benešov. Data jsou zobrazena v rozmezí dvaceti let, tedy od roku 2000 až do roku 2020 a jsou dostupná z Českého statistického úřadu.

V prvním grafu je vidět vývoj obyvatel vždy k 31.12. daného roku. V uplynulých dvaceti letech jsou vidět výkyvy v počtu obyvatel, ale celkově je zde zřejmý rostoucí trend. Za daný časový interval přibylo v Benešově 650 obyvatel. Jedním z důvodů nárůstu počtu obyvatel může být výhodná poloha a s tím spojená nabídka práce.

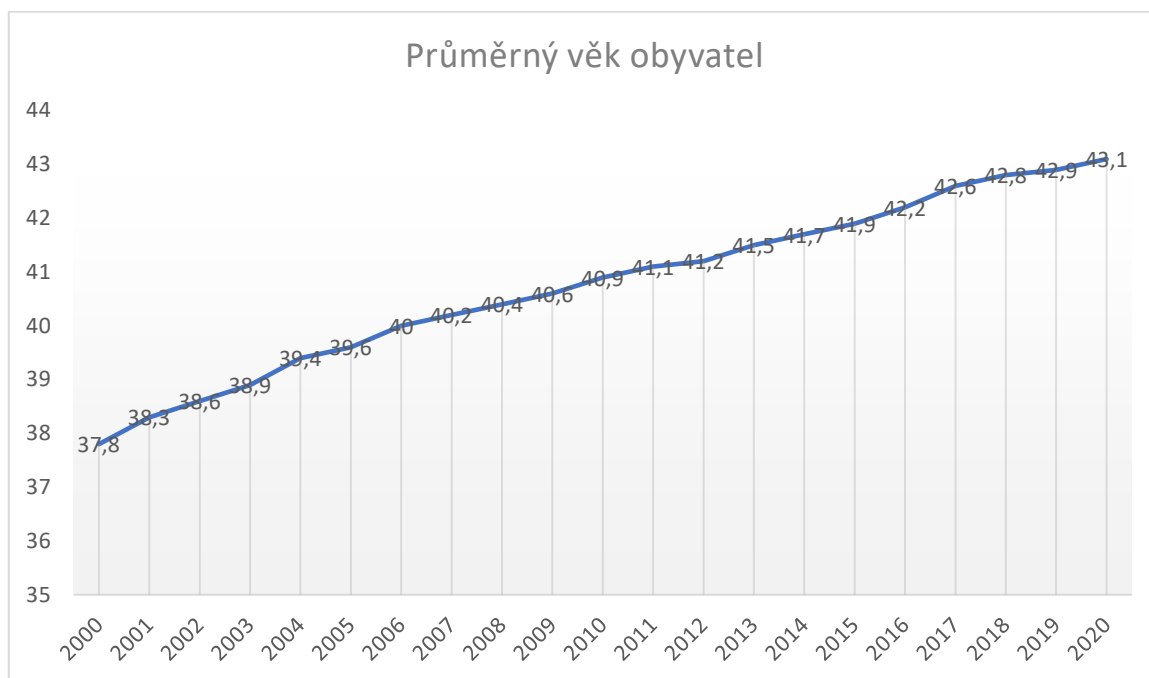
V druhém grafu je znázorněn průměrný věk obyvatelstva ve stejném časovém intervalu jako v předchozím. Pro srovnání – v roce 2000 byl průměrný věk obyvatel 37,8 roku a v roce 2020 už 43,1 roku. Můžeme tedy předpokládat, že i v tomto městě se bude nadále zvyšovat věkový průměr, jako je tomu v celé České republice.

Graf 1 – Vývoj počtu obyvatel města Benešov

Zdroj: vlastní zpracování, Český statistický úřad (2021)

Graf 2 – Průměrný věk obyvatelstva města Benešov

Zdroj: vlastní zpracování, Český statistický úřad (2021)

Organizační struktura města

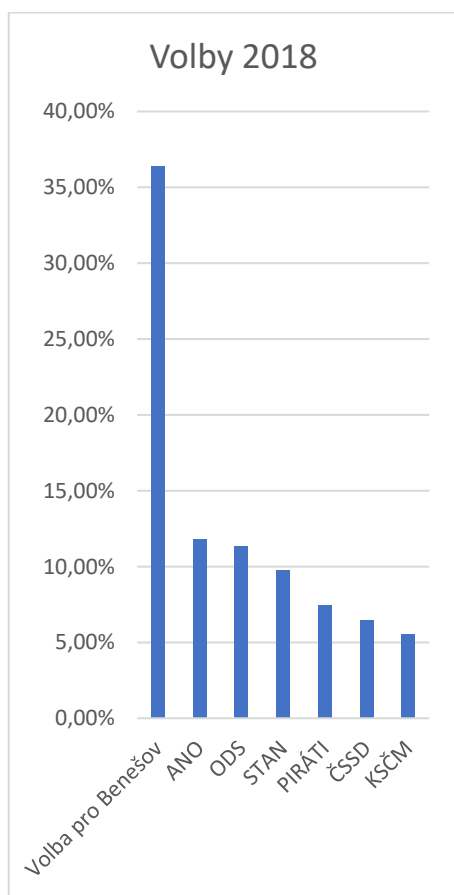
Organizační strukturu města Benešov tvoří zastupitelstvo, starosta, místostarosta, rada města a městský úřad. Samostatnou působnost města vykonává dle zákona o obcích zastupitelstvo a rada města. Zastupitelstvo Benešova mělo mezi lety 2018–2022 dvacet tři členů. V letošních komunálních volbách, tedy volbách v roce 2022, bylo zvoleno dvacet sedm členů. Mezi pravomoci zastupitelstva se řadí zejména schvalování rozpočtu, závěrečného účtu a účetní závěrky. Zastupitelstvo se v městě obvykle schází šestkrát ročně. Zastupitelstvo musí ze zákona zřídit finanční a kontrolní výbor, dále město Benešov zřídilo osadní výbor. Rada města je volena zastupitelstvem, jednotliví radní mají na starost různé oblasti (např. kulturu), ale především zabezpečují hospodaření podle schváleného rozpočtu a provádí rozpočtová rozhodnutí. Starosta zastupuje obec navenek, je v čele městského úřadu a řídí zasedání zastupitelstva. Městský úřad se skládá ze starosty, místostarosty, tajemníka a zaměstnanců městského úřadu. Městský úřad má zřízeny následující odbory: odbor investic, odbor správy majetku, odbor financí, odbor školství, kultury a sportu, odbor správních agend, odbor sociálních věcí a zdravotnictví, odbor výstavby a územního plánování, odbor obecný živnostenský úřad a odbor životního prostředí.

Město Benešov má několik příspěvkových organizací, mezi něž patří: Dům dětí a mládeže Benešov, mateřské školy, městská knihovna, Muzeum umění a designu Benešov, Pečovatelská služba okresu Benešov, školní jídelny, základní školy a základní umělecká škola (Město Benešov, 2022).

Politická situace a volební výsledky

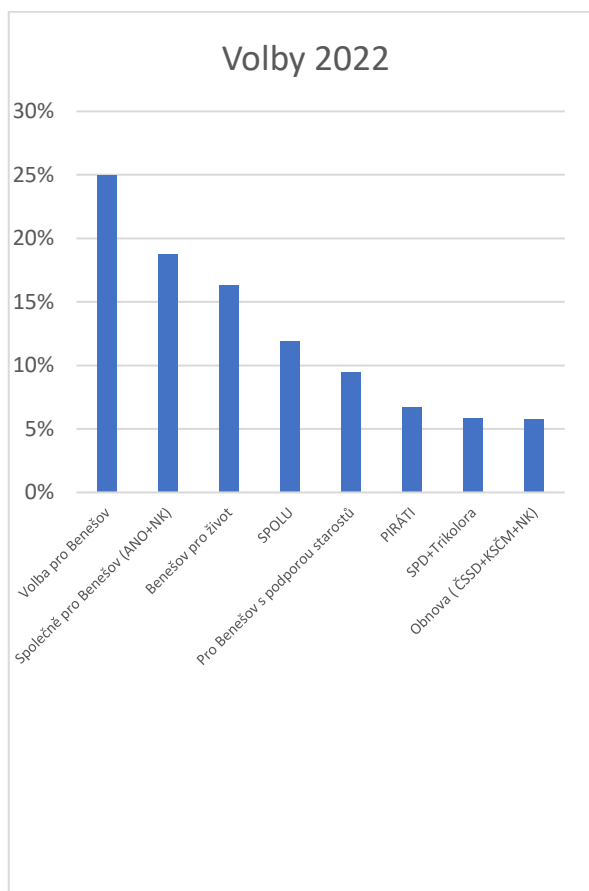
Pro stručný popis politické situace v daném městě jsem zvolila porovnání komunálních voleb v roce 2018 a 2022. Do zastupitelstva se dostalo 7 stran a bylo zvoleno 23 zastupitelů. Ve volbách zvítězila strana Volba pro Benešov, která získala 36,37 % hlasů. Volební účast v roce 2018 byla 47,51 %. V roce 2022 lze vidět oproti předchozím volbám změnu jak ve stranách, které se dostaly do zastupitelstva, tak i v jejich počtu. Do zastupitelstva je zvoleno 27 členů. Vítězná strana zůstala stejná, tedy Volba pro Benešov, ale počet hlasů se snížil na 25 %. Volební účast oproti minulým volbám byla o 4,43 % nižší (VLTAVA LABE MEDIA, 2022).

Graf 3 – Komunální volby města Benešov v roce 2018

Zdroj: vlastní zpracování, VLTAVA LABE MEDIA (2022)

Graf 4 – Komunální volby města Benešov v roce 2022

Zdroj: vlastní zpracování, VLTAVA LABE MEDIA (2022)

Občanská vybavenost

Můžeme říct, že občanská vybavenost je v daném městě na velmi dobré úrovni. Nachází se zde pět mateřských škol, čtyři základní školy, základní umělecká škola a šest středních škol. Po zdravotnické stránce je zde Nemocnice Rudolfa a Stefanie, svou praxi tu má několik praktických lékařů i specialistů. Pro starší spoluobčany byl vybudován domov pro seniory. Město uspokojí i zájemce o sport, ke sportovnímu vyžití jim nabízí např. plavecký bazén, atletické hřiště, fotbalové hřiště nebo zimní stadion. Občané, kteří vyhledávají spíše kulturu, mohou navštívit místní kino, knihovnu nebo kulturní dům. Ve městě se nachází mnoho obchodů, restaurací a služeb. Díky dobré poloze disponuje i několika hotely, jež lákají své návštěvníky na blízký zámek a park Konopiště. Dopravní dostupnost hodnotím velmi dobře, nachází se zde autobusové i vlakové nádraží, takže spoje do Prahy jezdí opravdu každou chvíli (Město Benešov, 2022).

4.2 Analýza hospodaření dané obce

Tato kapitola bude věnována analýze příjmové a výdajové stránky rozpočtu města Benešov za období tří let, konkrétně od roku 2017–2020. Data jsem čerpala především z účetních výkazů (VZZ a Rozvaha) a informace z portálu Ministerstva financí MONITOR.

4.2.1 Příjmová stránka rozpočtu obce

Abychom mohli analyzovat příjmy v letech 2017–2020, je nezbytné tyto příjmy rozdělit dle druhů na daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery.

Tabulka 6 – Druhový rozpočet pro příjmy 2017–2020 (v tis. Kč)

Druh příjmů	2017	2018	2019	2020
Daňové příjmy	290,36 mil.	309,73 mil.	327,17 mil.	313,03 mil.
Nedaňové příjmy	30,89 mil.	31,35 mil.	64,95 mil.	36,80 mil.
Kapitálové příjmy	19,80 mil.	7,11 mil.	1,47 mil.	34,88 mil.
Přijaté transfery	139,81 mil.	232,62 mil.	173,10 mil.	380,14 mil.
Celkem	480,86 mil.	580,80 mil.	566,70 mil.	764,85 mil.

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo financí ČR (2022a)

Za poslední čtyři roky, kromě roku 2020, tvoří daňové příjmy největší část z celkových příjmů. Mezi roky 2017–2019 se daňové příjmy podílely z 50–60 % na celkových příjmech, propad na 40 % z celkových příjmů nastal v roce 2020. Daňové příjmy jsou složeny ze čtyř druhů daní. První jsou daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů, ty jsou tvořeny z daní z příjmů právnických a fyzických osob. Druhou skupinou jsou daně ze zboží a služeb, tedy DPH. Daně a poplatky z vybraných činností a služeb představují třetí skupinu, do níž spadají daně, poplatky z oblasti hazardních her, správní poplatky, místní poplatky, ostatní odvody z vybraných činností a poplatky a odvody z oblasti životního prostředí. Poslední skupinou jsou majetkové daně, což je daň z majetku.

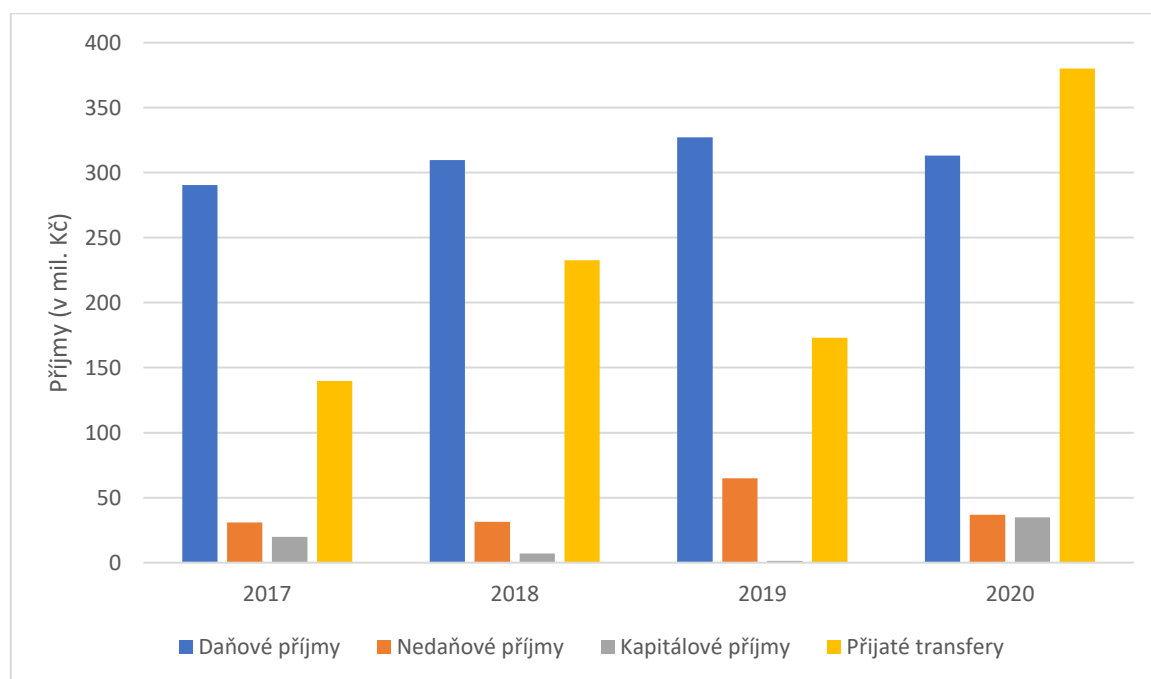
Jak můžeme vidět, druhou nejvýraznější položkou příjmů jsou přijaté transfery. V roce 2017 činil jejich podíl na celkových příjmech 30 %, další rok 40 %. V roce 2019 dochází ke stagnaci a přijaté transfery se opět podílí z 30 % na celkových příjmech. Největším příjmem byly v roce 2020 právě přijaté transfery. V roce 2020 město Benešov žádalo dotaci na projekty z oblasti dopravy, především se jedná o chodníky a přechody pro chodce. Tento

projekt je financovaný z dotačních fondů EU. Z odvětví vzdělání město využilo dotaci od Místní akční skupiny Posázaví, které připadlo na vybavení a stavební úpravy městské knihovny a základní školy Dukelské. Další dotaci dostalo město z Ministerstva zemědělství na vodní nádrž v Bedrči.

Nedaňové příjmy v roce 2017, 2018 a 2020 tvoří podíl 5 % na celkových příjmech. Rok 2019 znamenal pro nedaňové příjmy rostoucí tendenci – podílel se z 10 % na celkových příjmech. Nedaňové příjmy se skládají z příjmů z vlastní činnosti a odvodů přebytků organizací s přímým vztahem, přijatých sankčních plateb a vratek transferů, příjmů z prodeje nekapitálového majetku a přijatých splátek.

Nejmenší podíl na celkových příjmech mají kapitálové příjmy. Kromě roku 2019, kdy se podíl na celkových příjmech snížil dokonce pod 1 %, se tento podíl pohybuje okolo 5 %. Jedná se o příjmy z prodeje dlouhodobého majetku.

Graf 5 – Druhy příjmy města Benešov

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo financí ČR (2022a)

4.2.2 Výdajová stránka rozpočtu obce

Z ekonomického hlediska se výdaje dělí na běžné a kapitálové. V tabulce níže můžeme vidět členění výdajů za období od roku 2017–2020. Kromě roku 2019 mají celkové výdaje obce stoupající úroveň. Je to způsobeno tím, že v roce 2019 byly nízké kapitálové výdaje, jinak u ostatních výdajů zaznamenáváme meziroční nárůst.

Tabulka 7 – Druhový rozpočet pro výdaje 2017–2020 (v tis. Kč)

Druh výdajů	2017	2018	2019	2020
Běžné výdaje	366,06 mil.	369,39 mil.	379,86 mil.	380,76 mil.
Kapitálové výdaje	195,30 mil.	302,82 mil.	173,35 mil.	443,08 mil.
Celkem	561,36 mil.	672,21 mil.	553,21 mil.	823,84 mil.

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo financí ČR (2022a)

Běžné výdaje

Běžné výdaje zaujímají největší část výdajů rozpočtu obce, v našem případě tvoří průměrně více jak 60 % z celkových výdajů. Jsou určeny na financování běžných a pravidelně se opakujících výdajů. Běžné výdaje města Benešov mají stabilní hodnotu, pohybující se průměrně okolo 374 mil. ročně.

Největší položkou běžných výdajů jsou platy zaměstnanců městského úřadu, zaměstnanců technických služeb a veřejně prospěšných služeb. Do této skupiny patří i související výdaje, jako jsou např. pojistná pojištění, odměny pro členy zastupitelstva a odchodné.

Další velkou skupinou jsou neinvestiční nákupy, které zahrnují nákup služeb, nákupy pro opravu a udržování, nákup materiálu (DHDM, ochranné pomůcky, knihy...), výdaje na dopravní územní obslužnost, nákup energií a úroky.

Do běžných výdajů spadají neinvestiční transfery soukromých subjektů, neinvestiční transfery veřejnoprávních subjektů a neinvestiční transfery obyvatelstvu.

Kapitálové výdaje

Druhou část celkových výdajů tvoří kapitálové výdaje, jež jsou určeny na financování investičních potřeb, které přesahují období jednoho roku. Kapitálové výdaje se podílí na celkových výdajích dané obce ze dvou pětín. V roce 2020 můžeme vidět, že se rapidně zvýšily kapitálové výdaje, jedním z důvodů byla covidová krize. Na druhou stranu byl v roce 2020 nejvyšší podíl, tedy 52 % (cityfinance.cz) investic krytých dotacemi, zatímco předtím se pohyboval okolo 30 %. Za poslední dobu město Benešov investovalo do budov a staveb. Dle odvětví představovaly nejvyšší kapitálové výdaje na pozemní komunikaci, předškolní a základní vzdělání a sport.

Odvětvové členění výdajů

Strukturu výdajů můžeme také členit dle odvětví. Výdaje jsou řazeny do šesti skupin podle účelu, pro který budou vynaloženy. V grafu níže jsou tyto skupiny přehledně vidět. V období mezi roky 2017–2019 je jednoznačné, že nejvyšší díl představuje skupina výdajů

na služby pro obyvatelstvo. V roce 2020 nastala změna a největší podíl na výdajích měla průmyslová a ostatní odvětví hospodářství. Důvodem je, že město Benešov v roce 2020 investovalo 358,69 mil. do oblasti dopravy, a to především do opravy pozemní komunikace. Průměrně se z jedné čtvrtiny na celkových výdajích podílí sektor všeobecná veřejná správa. Do této kategorie výdajů spadá hlavně činnost místní správy. Oblast bezpečnosti, sociálních věcí a zemědělství má podíl na celkových výdajích necelých 5 %. Do oblasti zemědělství spadá i odchyt zvířat a platby útulku pro psy v Maršovicích.

Graf 6 – Odvětvové členění výdajů

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo financí ČR (2022a)

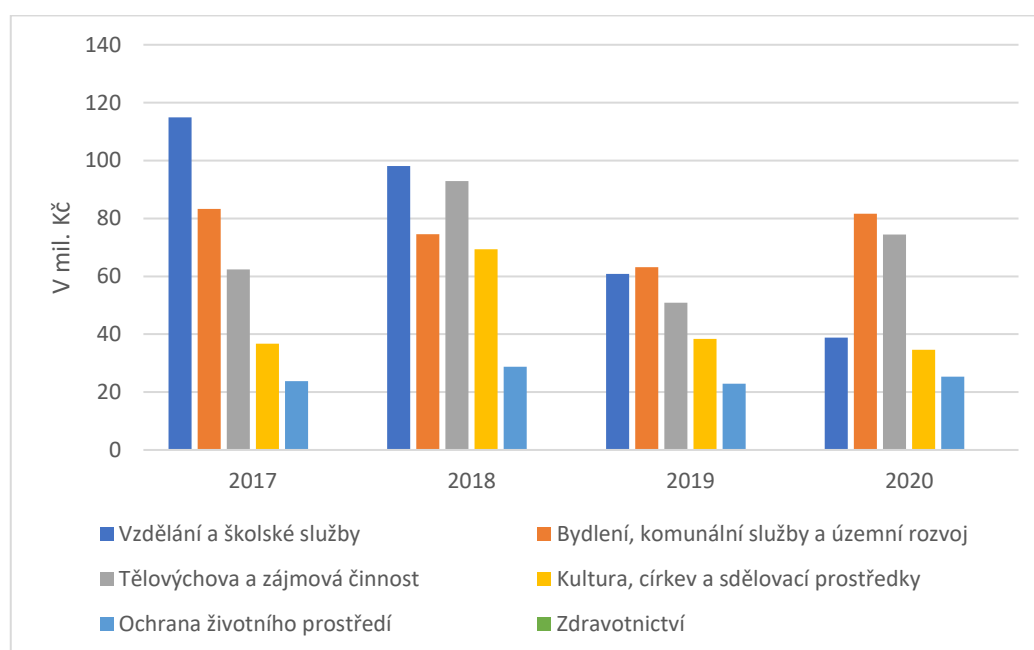
Služby pro obyvatelstvo

Služby pro obyvatelstvo tvoří za dané období průměrně 46 % z celkových výdajů, proto si danou skupinu rozebereme podrobněji.

Jak si můžeme všimnout v grafu č. 7, jednotlivé oblasti se každoročně mění dle potřeb. V roce 2017 šel největší díl financí do oblasti vzdělání, přesněji 114,88 mil. V rámci vzdělání se nejvíce investovalo do mateřských škol, následně do základních škol, základní umělecké školy, gymnázia a středních odborných škol. Nesmíme zapomenout, že sem spadá i školní stravování, které tvoří nemalý podíl. Rok 2018 měl podobné rozložení jako rok předchozí, pouze o necelých 17 mil. klesly výdaje do vzdělání a navýšil se výdaj v oblasti tělovýchovy. V letech 2019–2020 měla největší podíl kategorie bydlení, komunální služby a územní rozvoj. Zde se nejvíce investovalo do pozemních komunikací a bytového rozvoje. Co se týče oblasti tělovýchovy a zájmové činnosti, průměrné výdaje činily 70 mil. Za tuto

dobu se čerpaly finance na opravy dětských hřišť, opravy a vybavení městských koupadlech Sladovka, úpravy parku Klášterka, vybavení atletického stadionu a výstavbu skateparku, workoutu, pumptracku a horololezecké stěny. Další oblastí je kultura a sdělovací prostředky, zde připadly výdaje především na provoz místní knihovny, Muzea umění a designu a kulturního a informačního centra. Na ochranu životního prostředí město Benešov průměrně ročně zaplatí 25 mil. Spadá sem sběr a svoz komunálního odpadu, tříděného odpadu, likvidace nepovolených skládek a péče o veřejnou zeleň. Nejmenší podíl na výdajích má sektor zdravotnictví.

Graf 7 – Služby pro obyvatelstvo

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo financí ČR (2022a)

4.3 Analýza hospodaření dané obce za pomoci finančních ukazatelů

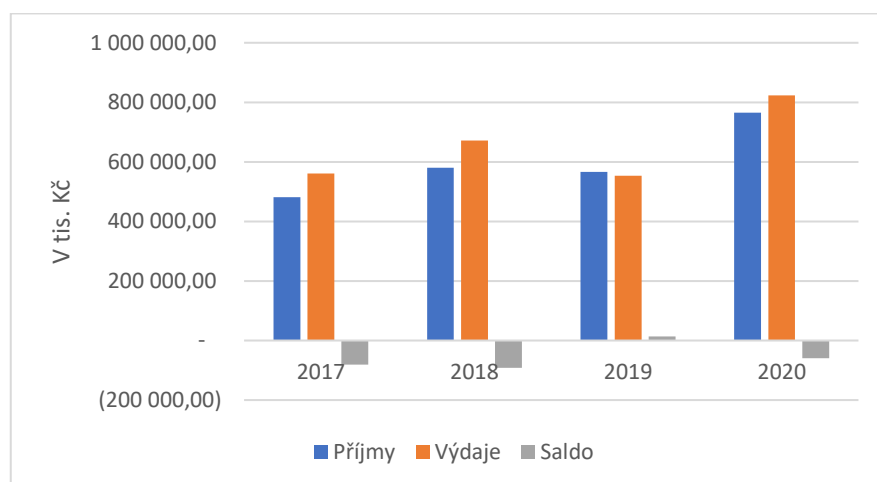
4.3.1 Saldo příjmů a výdajů

Celkové saldo

Saldo příjmů a výdajů nám říká, jak daná obec hospodáří s financemi. Rozpočet může být vyrovnaný, přebytkový nebo schodkový. Když je rozpočet schodkový, musí obec hradit dluh z přebytku financí z minulých let.

Za zkoumané období vykazuje město Benešov deficit 217 mil., jenž je způsoben navýšením výdajů, použitých především na investice a opravy. V minulých letech byl rozpočet přebytkový, a proto město Benešov hospodařilo rozpočtově správně, když se doba přebytků změnila a navýšily se výdaje spojené s rozvojem.

Graf 8 – Celkové saldo

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo financí ČR (2022a)

Saldo provozního rozpočtu

Pro lepší posouzení rozpočtu obce použijeme saldo provozních příjmů a výdajů. Tento ukazatel by měl být vždy kladný. Přebytek financí je částečně určen na splácení přijatých úvěrů a na investice.

Poměr mezi saldem provozního rozpočtu a běžným příjmem se nazývá index provozních úspor, který se udává v procentech. Optimální hodnota podle Půčka (2015) by se měla pohybovat okolo 20 %, pokles pod 10 % signalizuje potíže. Z níže uvedené tabulky je patrné, že město Benešov se pohybuje v optimálních hodnotách.

Tabulka 8 – Saldo provozního rozpočtu

Ukazatel	2017	2018	2019	2020
Saldo provozního rozpočtu (v tis. Kč)	71 111	72 537	124 677	112 197
Běžné příjmy (v tis. Kč)	388 287	407 634	456 407	484 541
Běžné výdaje (v tis. Kč)	317 176	335 097	331 730	372 344
Index provozních úspor (v %)	18,31	17,79	27,32	23,16

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo financí ČR (2022a)

4.3.2 Ukazatele likvidity

Finanční ukazatel likvidity je jeden z poměrových ukazatelů. Pro výpočet likvidity je nutné znát hodnoty, které jsou uvedeny v tabulce níže. Jsou udávány vždy k 31. 12. daného roku a nalezneme je v rozvaze.

Tabulka 9 – Hodnoty pro výpočet likvidity (v tis. Kč)

	2017	2018	2019	2020
Oběžná aktiva	364 938,25	236 253,73	275 270,43	418 313,47
Krátkodobé pohledávky	133 005,99	97 922,56	124 582,73	279 842,27
Krátkodobý finanční majetek	230 882,11	137 436,54	149 752,43	137 254,94
Krátkodobé závazky	84 470,54	111 212,26	105 934,60	105 177,06

Zdroj: vlastní zpracování (Účetní výkazy města)

Pro výpočet okamžité likvidity byl zvolen vzoreček *Krátkodobý finanční majetek/Krátkodobé závazky*. Tato hodnota nám udává, jak je obec schopna pokrýt krátkodobé závazky. Město Benešov vykazuje vysoké hodnoty okamžité likvidity.

Pohotovostní likvidita je vyjádřena jako schopnost obce hradit své krátkodobé závazky pomocí krátkodobých pohledávek a finančního majetku. Optimální hodnoty likvidity II. stupně jsou v rozmezí 1–1,5. I v tomto případě dosahují vysokých čísel oproti optimálním hodnotám.

Běžná likvidita se vypočítá jako *Oběžná aktiva/Krátkodobé závazky*. Stanovuje, kolikrát je obec schopna splatit své závazky po přeměně krátkodobého majetku na peněžní prostředky. Za dané sledované období se ukazatel běžné likvidity v průměru pohyboval okolo 3,26. Za rizikovou hodnotu se uvádí hodnota 1, a jak můžeme vidět, pod tuto hodnotu se obec ani v jednom roce nedostala. Běžnou likviditu nalezneme na MONITORU jako monitorující ukazatel pod názvem celková likvidita.

Tabulka 10 – Výsledky ukazatelů likvidity

	2017	2018	2019	2020
Okamžitá likvidita	2,73	1,24	1,41	1,3
Pohotová likvidita	4,31	3,12	2,59	3,97
Běžná likvidita	4,32	2,12	2,6	3,98

Zdroj: vlastní zpracování (Účetní výkazy města)

4.3.3 Ukazatelé zadluženosti

Mezi nejdůležitější finanční ukazatele řadíme zadluženost obce. Tento údaj se týká úvěrového zatížení dané obce a použijeme ukazatele, jako jsou celková zadluženost, dluhová služba a ukazatel dluhové služby. Pro výpočet zadluženosti musíme znát hodnoty, které nalezneme v rozvaze, tedy cizí zdroje a celková aktiva. Zadluženost nemusí vždy znamenat negativní charakteristiku obce, dokonce v některých případech je výhodnější financovat investice cizími zdroji.

Celková zadluženost vyjadřuje poměr mezi cizími zdroji a celkovými aktivy. To vypovídá, do jaké míry je obec financována cizími zdroji. Jak můžeme vidět z tabulky, celková zadluženost má rostoucí trend. Průměrná zadluženost byla 3,3 %, což můžeme považovat za nízkou hodnotu. Tento ukazatel je velice důležitý pro banky, když se rozhodují obci poskytnout úvěr. V našem případě by obec neměla mít problém dosáhnout úvěru.

Ukazatel dluhové služby je jedním z monitorujících ukazatelů SIMU. Je vyjádřen v procentech a je to výsledek poměru mezi dluhovou službou a objemem dluhové základny za uplynulý rok. Do dluhové služby jsou zahrnuty zaplacené úroky, uhrazené splátky vydaných dluhopisů, splátky jistin a splátky leasingu. U ukazatele dluhové služby je snaha o co nejmenší hodnoty. Město Benešov vykazuje v letech 2017–2019 nulovou hodnotu. V roce 2020 ukazatel dluhové služby vzrostl na 1,12 %. Můžeme tedy říct, že město nemá problém splácet své dluhy.

Tabulka 11 – Ukazatele zadluženosti

Ukazatel	2017	2018	2019	2020
Cizí zdroje (tis. Kč)	102 702	130 771	134 775	357 033
Celková aktiva (tis. Kč)	5 094 761	5 149 470	5 353 247	5 930 223
Celková zadluženost (%)	2,02	2,54	2,52	6,02
Dluhová služba (tis. Kč)	0	0	0	8 549
Ukazatel dluhové služby (%)	0	0	0	1,12

Zdroj: vlastní zpracování, Účetní výkazy města; Ministerstvo financí ČR (2022a)

4.3.4 Pravidlo rozpočtové odpovědnosti

Rozpočtová odpovědnost je jedním z ukazatelů hodnocení rizika hospodaření. Je definována jako podíl dluhu na průměru příjmu za poslední čtyři roky. Zde je limit, který by neměl překročit 60 % podílu dluhu na průměrném příjmu. Jestliže obec tento limit překročí, musí jej snížit v následujícím roce alespoň o 5 % (zákon č. 23/2017 Sb).

Město Benešov nemá problém s rozpočtovou odpovědností. V daném období vykazuje dluh jen v roce 2020, a to konkrétně 34 035 tis. Kč. Město nepřekročilo danou hranici 60 %, tedy nemusí ze zákona příští rok snižovat svůj dluh.

Tabulka 12 – Pravidlo rozpočtové odpovědnosti

Ukazatel	2017	2018	2019	2020
Průměr příjmů za poslední 4 roky (tis. Kč)	495 668	492 122	514 468	598 300
Dluh celkem (tis. Kč)	0	0	0	34 035
Pravidlo rozpočtové odpovědnosti (%)	0	0	0	5,69

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo financí ČR (2022a)

5 Výsledky a diskuse

Analýza hospodaření města Benešov u Prahy vycházela z rozboru údajů z výkazů obce v období 2017–2020. Pro získání potřebných informací jsem využívala především internetovou stránku MONITOR. Některé zmíněné analýzy v teoretické části nebylo možno použít, jelikož se jedná o analýzu veřejného sektoru, kde není prioritní zisk.

Z rozboru příjmů bylo zjištěno, že město Benešov za zkoumané období obdrželo finanční zdroje výši 2 393,21 mil. Kč. Hlavní položkou u příjmů byly **daňové příjmy**, které dosáhly částky 1 240,29 mil. Kč, průměrně za dané období tvořily 51,83 %. Jedním z ovlivňujících faktorů daňových příjmů je počet obyvatel. Za deset let byl souhrnný přírůstek 376 obyvatel a tím se i zvedl roční příjem ze sdílených daňových příjmů cca o 5,4 mil. Kč. Mezi další ovlivňující faktory daňových příjmů se řadí počet zaměstnanců a počet žáků – i zde je zaznamenán přírůstek.

Přijaté transfery jsou druhým nejvyšším zdrojem příjmů města, celkově za dané období činily 925,67 mil. Kč. Podíl přijatých transferů na celkových příjmech byl průměrně 38,68 %. Přijaté transfery se dělí na neinvestiční a investiční přijaté dotace. Nejvyšší hodnoty dosahovaly přijaté transfery v roce 2020, kdy tvořily více jak polovinu celkových příjmů. Do neinvestičních transferů spadají tzv. neinvestiční převody z vlastních fondů, přenesený výkon státní správy nebo vyrovnávací dotace na covid. Investiční přijaté dotace za dané čtyři roky činily 339 mil. Kč. Město Benešov mělo úspěšný dotační management, kdy investice byly z jedné třetiny kryty dotacemi. Město za stejné období investovalo 1,1 mld. Kč. Jak již bylo zmíněno, tři hlavní oblasti investování byly pozemní komunikace, školství a sport. Nejvýznamnější z investic, a to pozemní komunikace, představovala revitalizaci Tyršovy ulice, byla zde snaha o vybudování moderní městské třídy. V oblasti školství zmíním novostavbu mateřské školy Úsměv, která dokonce dostala titul Stavba roku Středočeského kraje 2018. Jedná se o moderní budovu s rozsáhlým hřištěm, ale i přesto dobře začleněnou do obytné zóny. Rozvoj v oblasti sportu za poslední čtyři roky představuje především vybudování volnočasového areálu Sladovka. Jedná se o venkovní sportoviště, které zahrnuje workout, pumptrack, dětské dopravní hřiště, dětské hřiště, hřiště „Umělka“ a atletické hřiště. Právě zmíněný běžecký atletický tunel se zázemím získal zvláštní cenu za podporu rozvoje sportu.

Nedaňové příjmy se podílí na celkových příjmech za danou dobu z 6,85 %. Jedná se o příjmy především z oblasti dopravy (sankce a parkovné), dále vratky různých transferů a přijaté náhrady.

Kapitálové příjmy tvoří nejmenší podíl na celkových příjmech za sledované období, a to jen 2,64 %. Město hospodaří správně a nemá potřebu prodávat dlouhodobý majetek, proto jsou kapitálové příjmy tak nízké.

Celkové výdaje za sledované období činily 2 610,62 mil. Kč. Podle ekonomického hlediska jsme si výdaje rozdělili na běžné a kapitálové. Město Benešov vykazuje zvyšování **běžných výdajů**. Jednou z příčin je inflace a s tím i související ceny energií. Nejvyšší nárůst u provozních výdajů je zaznamenán u výdajů na platy zaměstnanců. Spadají sem výdaje spojené s majetkem, tedy údržba, provoz a modernizace. **Kapitálové výdaje** měly dynamickou povahu, a v roce 2020 se dokonce dostaly na jedny z nejvyšších hodnot v historii města. Další možností členění výdajů je dle odvětví. Výdaje lze rozdělit do šesti skupin: průmyslová a ostatní odvětvová hospodářství, služby pro obyvatelstvo, všeobecná veřejná správa a služby, bezpečnost státu a právní ochrana, sociální věci a politika zaměstnanosti a zemědělství.

Celkové hospodaření města vykazuje za období 2017–2020 deficit 217 mil. Kč. Je to způsobeno tím, že město směřovalo své finance do opravy a investování majetku. Přesnější ukazatel pro analýzu rozpočtu je **saldo provozního rozpočtu**. Město mělo přebytkový provozní rozpočet, proto můžeme říct, že hospodařilo provozně správně. Tento údaj je důležitý pro banky při žádosti o úvěr. Město tedy mělo dostatek financí na splátky a investice. Finanční rezerva je rozumná, tedy ani nízká, ani vysoká, město nehromadí finance a dokáže je investovat. Tento přístup zacházení s penězi je v oblasti státní správy správný.

Finanční ukazatel likvidity má tři stupně: okamžitou, pohotovou a běžnou. **Běžná likvidita** je jedním z monitorujících ukazatelů a informuje nás o schopnosti města plnit své krátkodobé závazky pomocí oběžných aktiv. Za dané sledované období se tento ukazatel pohyboval okolo 3,26. Riziková hodnota se udává v rozmezí od 0–1. V našem případě běžná likvidita ve zkoumaném období nikdy neklesla pod hodnotu 1. Výsledky **pohotové likvidity** vycházejí stejně, jelikož město nedisponuje zásobami. Optimální hodnota pohotové likvidity se pohybuje v rozmezí 1–1,5, v daném městě se hodnoty pohybují v průměru okolo 3,5. **Okamžitá likvidita** také vycházela nad hranici optimálních hodnot, doporučená hodnota se pohybuje od 0,2–0,5. Výsledky okamžité likvidity vycházely v intervalu od 1,3–2,73.

Jedním z nejdůležitějších ukazatelů pro hodnocení finančního zdraví obce je **ukazatel zadluženosti**. Celková zadluženost nás informuje, do jaké míry je obec financována z cizích zdrojů. Průměrná zadluženost se pohybovala okolo 3,3 %. Město pro věřitele nepředstavuje hrozbu. V letech 2017–2019 nemuselo splácet žádný dlouhodobý úvěr. V roce 2020 si město vzalo úvěr ve výši 34 035 tis. Kč, tudíž **dluhová služba** v daném roce vzrostla z 0 na 8 549 tis. Kč. Musíme zmínit, že poskytnutý úvěr je v některých případech výhodnější než v případě financování investic pomocí vlastních zdrojů. Tento případ právě nastal v roce 2020, kdy město dostalo nízký úrok. Obec nemá problém hradit dluh svým provozním přebytkem.

Posledním ukazatelem je **pravidlo rozpočtové odpovědnosti**. Tento ukazatel byl ustanoven zákonem č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, a slouží jako tzv. brzda proti zadlužování veřejného sektoru. Zákon nařizuje samosprávným celkům hospodařit takovým způsobem, aby výše dluhu nepřesáhla 60 % průměru jejich příjmů za poslední čtyři roky. Město Benešov v rozmezí 2017–2019 má ukazatel rozpočtové odpovědnosti 0 %. V roce 2020 se tento ukazatel dostal na 5,69 %, a to z důvodu přijatého dluhu ve výši 34 mil. Kč. Město tedy má velmi nízkou hodnotu rozpočtové odpovědnosti a nemusí v příštím roce snižovat svůj dluh.

6 Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo provést zhodnocení hospodaření města Benešov u Prahy v období 2017–2020. Analýza struktury rozpočtu byla provedena za účelem posouzení finanční situace s pomocí poměrových ukazatelů a následně navrhnout možnosti pro zlepšení finanční situace.

V praktické části práce byla provedena obsahová analýza, která zkoumá příjmy a výdaje města. V této analýze byly vytvořeny grafy a tabulky s komentářem, zdrojem dat byly finanční výkazy města. Hlavním zdrojem příjmů byly daňové příjmy, jež tvořily průměrně přes 50 % z celkových příjmů. Daňové příjmy se dělí na svěřené a sdílené, jak je popsáno v teoretické části. Zde pozorujeme spíše rostoucí trend, na který má do jisté míry vliv zvyšující se počet obyvatel. Tento ukazatel nám vypovídá o prosperitě města a naznačuje, že v příštích letech bude tento trend pokračovat.

Silnou stránkou města jsou dotace. Podíl přijatých dotací se pohyboval průměrně za dané období okolo 38 %. Město Benešov mělo velice dobrou dotační strategii a investovalo do majetku. Tímto činem si vytváří lepší podmínky k bydlení pro svoje občany. Mezi tři hlavní oblasti investování spadá správa komunikace, školství a sport.

Mezi další zdroje příjmů řadíme nedaňové příjmy a kapitálové příjmy. U nedaňových příjmů převažovaly především sankce z oblasti dopravy. Tyto příjmy nejsou trvalé, a proto by město s nimi nemělo do jisté míry počítat.

Z rozboru výdajů je patrné, že běžné výdaje za sledované období rostou. Důvodem je růst cen, zejména energií a platů. U kapitálových výdajů byl zaznamenán prudký nárůst. Město své peníze nehromadilo, ale snažilo se je vložit do rozvoje.

Finanční situace byla zhodnocena prostřednictvím finanční analýzy. Pro analýzu rozpočtu bylo provedeno saldo provozního rozpočtu. Město vykazovalo přebytek provozního přebytku. Díky dobrému provoznímu hospodaření může město své finance vkládat do investic. Přestože město vložilo velkou část financí do investic, ukazatel zadluženosti není vysoký, pohybuje se průměrně okolo 3,3 %. V roce 2020 si město půjčilo 34 035 tis. Kč, tudíž mělo za tento rok ukazatel dluhové služby 1,12 %. Do té doby ale nemělo žádný dlouhodobý úvěr. Přijatý úvěr v této době byl výhodný, protože růst cen byl vyšší než úroky. Do budoucna je dost pravděpodobné, že se úroky budou zvyšovat, ale přesto ceny stavebních zakázek budou růst více. Koeficient výpočtu dluhové služby byl 5,69 % a to o městu vypovídá, že je schopno hradit své závazky a není příliš zadlužené. Co se týká

ukazatele likvidity, město vykazuje průměrně hodnotu 3,26 % běžné likvidity. Za rizikovou hodnotu se považují hodnoty pod 1, ale město se za sledovanou dobu pod tuto hodnotu nedostalo.

Po celkovém zhodnocení finanční situace města Benešov lze říci, že je zde silná snaha o rozvoj města, která vede ke zkvalitňování života svých obyvatel. V příštích letech bych doporučila nadále zvyšovat běžné příjmy, aby bylo zajištěno správné hospodaření. Můžeme totiž očekávat zvyšování běžných výdajů, tak aby provozní výsledek hospodaření byl i v příštích letech přebytkový. Městu bych doporučila rychlejší realizaci investic kvůli současnému zdražování. Tato práce byla vytvořena také za účelem poskytnout městu podklady pro možnou analýzu, která by se mohla týkat právě zmíněných běžných výdajů, kde je snaha o snižování.

7 Seznam použitých zdrojů

Bibliografie

- BALÍK, Stanislav, 2009. *Komunální politika*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-6984-4.
- GURČÍK, Ľubomír, 2018. *Podnikateľská analýza a kontroling*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita. ISBN 978-80-552-1944-8.
- KNÁPKOVÁ, Adriana a kol., 2017. *Finanční analýza. Komplexní průvodce s příklady*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0911-1.
- KOUDELKA, Zdeněk, 2007. *Samospráva*. Praha: Linde. ISBN 978-80-7201-665-5.
- MÁČE, Miroslav, 2005. *Finanční analýza obchodních a státních organizací*. Praha: Grada. ISBN 80-247-1558-9.
- NETOLICKÝ, Martin, 2008. *Rozpočty obcí v naší legislativě*. Brno: Tribun EU. ISBN 978-80-7399-340-5.
- PEKOVÁ, Jitka, 2011. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR. ISBN 978-80-7357-614-1.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2015. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5608-0.
- RŮČKOVÁ, Petra, 2015. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5534-2.
- SCHOLLEOVÁ, Hana, 2012. *Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4004-1.
- VOCHOZKA, Marek, 2011. *Metody komplexního hodnocení podniku*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3647-1.
- VOJTÍŠKOVÁ, Miroslava, 2018. *Rozpočtové hospodaření pro zastupitele obcí*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR. ISBN 978-80-87544-98-3.

Legislativa

- ČESKO, 1993. Zákon č. 1 ze dne 16. prosince 1992 Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 1.
- ČESKO, 2000a. Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 38.

ČESKO, 2000b. Zákon č. 243 ze dne 29. června 2000 o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 73.

ČESKO, 2000c. Zákon č. 250 ze dne 7. července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 73.

ČESKO, 2002a. Zákon č. 314 ze dne 13. června 2002 o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 114.

ČESKO, 2002a. Vyhláška č. 323 ze dne 2. července 2002 o rozpočtové skladbě. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 118.

Internetové zdroje

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2021. Počet obyvatel v obcích – k 1. 1. 2021. In: *Czso.cz* [online] 30. 4. 2021 [cit. 2022-11-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112021>

MĚSTO BENEŠOV, 2022. Oficiální stránky města Benešova. *Benesov-city.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-11-18]. Dostupné z: <https://www.benesov-city.cz/index.asp>

MINISTERTVO FINANCÍ ČR, 2022a. Město Benešov (Benešov). *Monitor.statnipokladna.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-11-18]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00231401/prehled?rad=t&obdobi=2012/prehled?rad=t&obdobi=2012>

MINISTERTVO FINANCÍ ČR, 2022b. Pravidla rozpočtové odpovědnosti. *Mfcr.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-11-18]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/hospodareni-obci/pravidla-rozpocetove-odpovednosti-obci>

VLTAVA LABE MEDIA, 2022. Výsledky – Benešov. *Benesovsky.denik.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-11-18]. Dostupné z: <https://benesovsky.denik.cz/volby/komunalni-2022/?obec=529303>

8 Seznam tabulek a grafů

8.1 Seznam tabulek

Tabulka 1 – Počet obcí v České republice v letech 1990–2017	13
Tabulka 2 – Schéma běžného rozpočtu	16
Tabulka 3 – Schéma kapitálového rozpočtu	17
Tabulka 4 – Schéma rozpočtového určení daní od 1. 1. 2022	20
Tabulka 5 – Vývoj celkové zadluženosti obcí (v mld. Kč)	24
Tabulka 6 – Druhový rozpočet pro příjmy 2017–2020 (v tis. Kč)	35
Tabulka 7 – Druhový rozpočet pro výdaje 2017–2020 (v tis. Kč)	37
Tabulka 8 – Saldo provozního rozpočtu	41
Tabulka 9 – Hodnoty pro výpočet likvidity (v tis. Kč)	41
Tabulka 10 – Výsledky ukazatelů likvidity	42
Tabulka 11 – Ukazatele zadluženosti	43
Tabulka 12 – Pravidlo rozpočtové odpovědnosti	43

8.2 Seznam grafů

Graf 1 – Vývoj počtu obyvatel města Benešov	31
Graf 2 – Průměrný věk obyvatelstva města Benešov	32
Graf 3 – Komunální volby města Benešov v roce 2018	33
Graf 4 – Komunální volby města Benešov v roce 2022	34
Graf 5 – Druhové příjmy města Benešov	36
Graf 6 – Odvětvové členění výdajů	38
Graf 7 – Služby pro obyvatelstvo	39
Graf 8 – Celkové saldo	40